

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITON TAVOITTEET HALLITUSOHJELMAAN 2027

”Arvoisat puolueiden edustajat

Hallitusohjelmaan 2027 eduskunta-vaalien jälkeen on jo aika sopia askelia yhdenvertaisuuteen uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta.

Julkisoikeudellinen erityisasema sekä epäreilut etuoikeudet nostavat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jalustalle. Valtiovalta pitää kirkon jäsenten uskontoa muiden ihmisten katsomuksia parempana – ilman hyväksyttävää perustetta. Uskonnottomat ja muihin uskontoihin kuuluvat jätetään toisen luokan kansalaisiksi. Tämä on jäänne menneestä.

Ihmisten yhdenvertainen kohtelu ei toteudu, kun ihmiset asetetaan eri asemaan uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Tällöin myöskään uskonnon ja katsomuksen vapaus ei toteudu täysimääräisesti. Näin rikotaan perustuslain 6. ja 11. pykälää perusoikeuksista. Tsaarinaikainen perinne ei ole siihen hyväksyttävä peruste.

Vaikka piispat julistavat, että valtio ja kirkko erotettiin jo 1860-luvulla, tämä Venäjän vallan aikainen asiointi ei kelpaa enää itsenäisen Suomen 2020- ja 2030-luvulle. Maallistuminen etenee kansalaisten keskuudessa; vuoden 2027 alussa ev.-lut. kirkon jäsenosuus alittaa 60 prosenttia, ja (avoliittojen lisäksi) siivilivihkiminen on paljon suositumpaa kuin kirkollinen vihkiminen.

Kirkon ja valtion suhteen uudelleenjärjestelyihin on aiheellista ryhtyä heti 2027 eduskuntavaalien jälkeen. Seuraavien isojen muutosten valmistelu ja toteutus hallitusti ei käy hetkessä:

- Verottajan koneistoa tulee käyttää vain kuntien ja valtion verotukseen. Ev.-lut. ja ortodoksikirkko voivat itse alkaa hoitaa jäsenmaksujensa perinnän esimerkiksi samaan tapaan kuin ammattiliitot tekevät.
- Lasten uskonnollinen leimaaminen valtion väestötietojärjestelmässä on aika lopettaa. Kirkko voi kastaa vauvoja ja merkitä heitä jäsenikseen, mutta uskonnolliset rituaalit ja lapsijäsenyydet eivät kuulu Digi- ja väestötietovirastolle. Huoltajat voivat jo nyt ilmoittaa vastasyntyneen nimen

ja äidinkielen suoraan DVV:lle.

- Kirkkolain muuttaminen vain kirkolliskokouksen esitysten perusteella nostettiin kriittisen huomion kohteeksi eduskunnan perustuslaki- ja hallintovaliokunnissa asiaa viimeksi käsiteltäessä. Perustuslain 76 § on vanhentunut. Eduskunnan ei tule päättää, mikä on kirkon uskontunustus. Kirkon sääntöjen lainmukaisuuden voi tarkistaa Patentti- ja rekisterihallitus.
- Yleisen hautaustoimen kokonaisvastuu tulee siirtää kirkolta sosiaali- ja terveystoimen ja hyvinvointialueiden toimipiiriin. Se ei sinänsä merkitse kirkkomaista luopumista, vaan toimijoiden rahoituksen yhdenvertaisuutta. Seurakuntien lisäksi muut hautausmaita ylläpitävät yhteisöt voisivat toimia hautaustoimen palveluntuottajina ja saada oikeudenmukaisen osuutensa hautaustoimen rahoituksesta. Esimerkiksi vapaa-ajattelijayhdistyksillä on hautausmaita, tosin vain muutamilla paikkakunnilla, eivätkä ne saa mitään avustusta.
- Koska seurakuntien hautausmaiden kappelit on tarkoitettu kirkollisiin tilaisuuksiin, uskontokuntiin kuulumattomille ja toisuskoisille tarvitaan neutraaleja ja monikäyttöisiä seremoniatiloja. Jäähvöis- ja saatto-tilaisuuksia pitää voida järjestää ennen tuhkausta ja muistotilaisuuksia tuhkausten jälkeen. Hautajaistiloja ennen tuhkausta tarvitaan, vaikka vainajan tuhka onkin tarkoitus sijoittaa hautausmaiden ulkopuolelle, luontoon, maa- tai vesialueelle.

Näiden perustavaa laatua olevien uudistusten valmisteluajana on syytä toteuttaa eräitä uudistuksia nopeasti:

- Eduskunnan valtiopäivien avajais- ja vaalikauden päättäjäisjuhlallisuuksissa tunnustukseton tilaisuus tulee nostaa yhdenvertaiseen asemaan ekumeenisen jumalanpalveluksen rinnalle.
- Uskonnottomien järjestöille tulee myöntää vihkimisoikeus samaan

tapaan kuin se on myönnetty 130 uskonnolliselle yhdyskunnalle. Yhdenvertaisuusnäkökohdan lisäksi tätä perustelee myös Digi- ja väestötietoviraston vihkimispaikan sulkeminen peräti 20 paikkakunnalla vuoden 2025 aikana.

- Uskonnonopetuksen pakollisuus ja elämäntietomustiedon valinnan kieltä perusopetuksessa ja lukiossa kirkon jäsenyyden vuoksi on vakava yhdenvertaisuusongelma, joka rikkoo myös lapsen oikeuksien sopimuksen 2. artiklaa. Onneksi katsomusaineen jäsenyyssperustaisuudesta luopuminen peruskoulussa ja lukiossa voidaan toteuttaa nopeasti vapauttamalla elämäntietomustieto valinnaiseksi katsomusaineeksi kaikille, sillä opetussuunnitelmia ja tuntijakoja ei tarvitse muuttaa. Elämäntietomustiedon syrjinnän lopettaminen parantaa myös edellytyksiä tasapainoiseen, hyvin valmistettuun katsomusaineuudistukseen.
- Katsomusaineuudistuksen valmisteluun opetushallituksen katsomusainetyöryhmä esitti myös osittaisen yhteisopetuksen eli niin sanotun hybridimallin kokeilua. On myös esitetty katsomusaineiden tai katsomusaineen kokonaistuntimäärän vähentämistä ja opetuksen aloittamista 3. tai 4. luokalla muiden reaaliaineiden tapaan. On myös esitetty filosofisen etiikan tuomista peruskoulun yläluokille, koska filosofia on lukiossa pakollisena oppiaineena. Evankelis-luterilainen uskonnon opetus ei ole hyvä lähtökohta ja perusta kaikille pakolliselle oppiaineelle.
- Puolustusvoimien alokkaiden samoin kuin virkamiesten ja ministerien juhlallisissa velvoittautumisissa tulee siirtyä katsomuksellisesti neutraaliin vakuutukseen niin kuin se on toteutettu todistajien, tuomarien sekä tasavallan presidentin ja eduskunnan puhemiehen kohdalla. Sekä apulaisoikeuskansleri ministerien osalta että eduskunnan oikeusasiamies Puolustusvoimien osalta ovat lausunnoissaan puoltaneet neutraalia velvoittautumista.

Yki Räikköä

- Jos esimerkiksi Puolustusvoimat haluaa säilyttää vala-termin ilman uskonnollista julistusta, se on mahdollista, sillä onhan esimerkiksi poliiseilla, lääkäreillä ja terveydenhoitohenkilöstöllä katsomusneutraaleja valoja. Toisaalta voidaan muistaa, että Puolustusvoimat otti käyttöön juhlallisen vakuutuksen jo vuonna 1919 upouutta tasavaltaista hallitusmuotoa suoraan soveltaen.
- Jumalanpilkan rangaistavuus tulisi poistaa rikoslaista samoin kuin se on tehty pohjoismaissa ja monissa Länsi-Euroopan maissa. Nyt Suomi on väärässä viiteryhmässä. Jumalanpilkaista kuolemantuomioita tai ankaria raipparangaistuksia käyttävät maat voivat sanoa, että onhan se teilläkin rikos.
- Poikalasten sukupuolielinten rituaalinen leikkaaminen ilman lääketieteellistä perustetta tulisi lainsäädännöllä selvästi kieltää. Komplikaatoriskin lisäksi leikkaus loukkaa yksilön uskonnonvapautta aiheuttamalla pysyvän symbolisen merkin myös uskonnosta luopuville.
- Ammatillisen kriisiavun ja psykososiaalisen tuen resurssointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä puolustusvoimissa ja vankiloissa on puutteellista. Psykologeja ja psykiatrisia sairaanhoitajia tarvitaan lisää. Yksinäisten saattohoitoon voi liittyä myös koulutettujen vapaaehtoisten toimintaa.
- Sotilaspappivetoinen hengellisen/henkisen tuen järjestelmä puolustusvoimissa ei toimi; sille tarvitaan katsomusneutraali vaihtoehto.
- Vapaa-ajattelijain yhdistysten hautausmaat ovat osa suomalaista kulttuurihistoriaa omilla paikkakunnillaan. Niiden tilanteen kartoitukseen ja yhteistyön edistämiseen olisi perusteltua myöntää erityisavustus. Suurimmalla, Kotkan vapaa-ajattelijain hautausmaalla on yli 3000 vainajaa ja ensimmäinen hautaus sinne suoritettiin toukokuussa 1931.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa erilaisia uskonnollisia yhdyskuntia ja järjestöjä, erityisesti

kirkkollisia lapsi- ja nuorisotyön järjestöjä. Pelkästään kirkollinen Lasten ja nuorten keskus sai 960 900 euroa valtion avustusta vuonna 2025, mitä voidaan pitää varsin runsaskätisenä. Seurakunnathan saavat ennätysuuret kirkollisverotutot, jotka on tarkoitettu vain kirkon toimintaan. Samaan aikaan Vapaa-ajattelijain avustukset on lopetettu kokonaan.

Vapaa-ajattelijain liitto on aikaisempina vuosikymmeninä saanut valtionavustusta, kunnes se **Sampo Terhon** ministeriaikana lopetettiin. Edellisellä vaalikaudella eduskunnan valtiovainvaliokunta myönsi liitolle avustuksia ns. joululahjarahoista. Tasa-puolisuuden vuoksi uskonnottomien etu-, ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestön Vapaa-ajattelijain liiton yleisavustus pitäisi palauttaa opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiin.”

*Vapaa-ajattelijain liitto ry
maaliskuu 2026*

JÄLKIKIRJOITUS

Miten voimme edistää tavoitteita?

Kansalaisten kannattaa lähettää nämä tavoitteet sähköpostilla tai muulla tavalla nykyisille kansanedustajille, joista suurin osa pyrkii uudestaan eduskuntaan, sekä uusille (nimetyille ja todennäköisille) kansanedustajaehdokkaille.

Tavallista herkemällä korvalla ehdokkaat kuuntelevat oman vaali-piirin ihmisten toiveita. Voit lähettää postia yhdelle tai useammalle ehdokkaalle yhdestä tai useammasta puolueesta. Voit lähettää kaikki tavoitteet tai ainakin poimia itsellesi tärkeimpiä

tavoitteita kärkeen.

Asiasta kannattaa jutella kaverien kanssa. Ei haittaa, jos sama ehdokas saa nämä tavoitteet useammaltakin henkilöltä. Tai ainakin jonkun tavoitteista.

